



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 289/05-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. februára 2006 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránia prerokoval sťažnosť Ing. J. B., K., zastúpeného advokátom JUDr. R. B., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA 2 C 49/03, a takto

## **r o z h o d o l :**

1. Právo Ing. J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA 2 C 49/03 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Rimavská Sobota **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. RA 2 C 49/03 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. J. B. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Rimavská Sobota je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. J. B. vo výške 5 310 Sk (slovom päťtisícristodesať slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. R. B., K., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti Ing. J. B. n e v y h o v u j e .

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2005 doručená sťažnosť Ing. J. B., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. B., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. RA 2 C 49/03.

Žalobným návrhom z 11. februára 2003 sa sťažovateľ domáhal na Okresnom súde Revúca náhrady škody na zdraví. V rámci reorganizácie súdov k 1. januáru 2005 jeho vec bola delimitovaná na okresný súd. Podľa sťažovateľa okresné súdy od podania žaloby k dátumu podania sťažnosti ústavnému súdu nerealizovali v jeho veci žiaden úkon okrem oznámenia okresného súdu z 22. februára 2005 o predpokladanom termíne pojednávania v roku 2006.

Podľa sťažovateľa z vyššie uvedených skutočností je zrejmé, že konanie na okresnom súde je poznačené priet'ahmi ako celok.

Sťažovateľ v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní sp. zn. RA 2 C 49/03, prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. RA 2 C 49/03 konal bez zbytočných priet'ahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 5 310 Sk.

Uplatňovanú výšku primeraného zadost'učinenia sťažovateľ odôvodňuje vysokou mierou neistoty. Táto je spôsobená jeho zdravotným stavom, psychickou záťažou, priebehom konania, najmä tým, že jeho vecou sa okresný súd dosiaľ nezaoberal a podľa jeho oznámenia pojednávanie sa uskutoční až v roku 2006.

Ústavný súd 12. októbra 2005 sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. RA 2 C 49/03, prijal na ďalšie konanie uznesením sp. zn. III. ÚS 289/05.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedička okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 4. januára 2006. Konštatovala, že ide o právnu vec, ktorá bola prevzatá ako nevybavená zo zaniknutého Okresného súdu Revúca. Poukázala na to, že tento súd od podania žaloby 13. februára 2003 neurobil žiadne úkony a vo veci sa začalo konať až po 1. januári 2005. Potvrdila existenciu prietáhov v predmetnom konaní, pričom však argumentovala veľkým počtom nevybavených spisov prevzatých zo zaniknutého okresného súdu, ktoré sa snažia vybavovať priebežne podľa poradia ich nápadu.

## II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, vyjadrenia predsedníčky okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu sp. zn. RA 2 C 49/03 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Predmetom konania vo veci sťažovateľa ako žalobcu (na základe jeho návrhu z 13. februára 2003) je náhrada škody na zdraví voči M. P., T. (ďalej len „žalovaný“). K poškodeniu zdravia sťažovateľa (kompresívna zlomenina II. driekového stavca, pomliaždenie chrbtice, pomliaždenie ľavého predlaktia) došlo pri dopravnej nehode 2. mája 2001 v popoludňajších hodinách v T., keď v dôsledku nepozornosti žalovaného, ktorý počas jazdy nedal znamenie o zmene smeru jazdy, jeho motorové vozidlo narazilo do motorového vozidla, ktoré viedol sťažovateľ.

Žalovaný bol v trestnom konaní odsúdený rozsudkom Okresného súdu Revúca sp. zn. 2 T 200/01 z 3. júna 2002, avšak sťažovateľa s jeho nárokom na náhradu škody tento súd odkázal na občianskoprávne konanie.

Až takmer po dvoch rokoch úplnej nečinnosti (23 mesiacov) okresný súd žiadal pripojiť trestný spis bývalého Okresného súdu Revúca sp. zn. 2 T 200/01. Listom zo 16. februára 2005 oznámil účastníkom, že v ich právnej veci predpokladaný termín pojednávania bude v roku 2006.

Okresným súdom 28. septembra 2005 zaslaný žalobný návrh s výzvou na vyjadrenie žalovaný neprevzal, preto mu boli uvedené písomnosti doručované prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v T., ktoré okresný súd požiadal o súčinnosť listom z 3. januára 2006. Táto žiadosť bola ostatným úkonom okresného súdu v uvedenej právnej veci. Predmetná vec tak do dnešného dňa nie je okresným súdom rozhodnutá.

Keďže sťažovateľ sa v dôsledku vyššie uvedených skutočností dlhodobo ocitá v stave právnej neistoty, listom z 1. júla 2004 podal predsedovi bývalého Okresného súdu Revúca sťažnosť na prietahy v predmetnom súdnom konaní, ďalšiu sťažnosť už okresnému súdu v súčasnosti konajúcemu vo veci zaslal 14. apríla 2005. Podaním sťažnosti na zbytočné prietahy v konaní sťažovateľ pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavnému súdu vyčerpal iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje, tak ako to vyžaduje § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

### III.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, ako aj vyslovenia porušenia svojho práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov“ zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 3/00, II. ÚS 813/00).

Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd vychádzajúc z uvedených okolností prípadu konštatuje, že spor o náhradu škody spôsobenej na zdraví a za s'ťaženie spoločenského uplatnenia v súvislosti s úrazom možno považovať za zložitý skôr skutkovo ako právne, kladúci predovšetkým značné nároky na dokazovanie vedúce k objektívnemu zisťovaniu skutkového stavu veci. V okolnostiach prípadu ústavný súd ale zistil, že okresný súd prakticky počas celého doterajšieho trvania súdneho konania (3 roky) vo veci nevykonal meritórny úkon (pojednávanie, dokazovanie). Pretože okresný súd bol takmer po celú dobu doterajšieho súdneho konania nečinný bez toho, aby tu existovala zákonná prekážka, zložitost' veci (predmet, skutková a právna povaha sporu) nemohla mať žiadny vplyv na dĺžku konania pred okresným súdom.

Správanie účastníka je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V predmetnom prípade s'ťažovateľ ničím neprispel k predĺženiu súdneho konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu označených základných práv s'ťažovateľa, je správanie (postup) samotného súdu.

Na základe doterajšieho priebehu konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. RA 2 C 49/03 ústavný súd konštatuje, že s právom na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaným v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je zlučiteľný taký postup okresného súdu, ktorého výsledkom je, že až po dva a pol roku od začatia konania (od 13. februára 2003 do 28. septembra 2005) súd pristupuje k výzve žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe, predložil dôkazy na svoje tvrdenia, teda k výzve, ktorá svojou povahou patrí k úkonom vykonávaným spravidla na začiatku občianskeho súdneho konania (mutatis mutandis I. ÚS 21/00, I. ÚS 33/01).

Ústavný súd preto v okolnostiach prípadu nemohol prijať argument okresného súdu o veľkom počte nevybavených vecí, ktoré prevzal z bývalého Okresného súdu Revúca, okrem iných aj nevybavenú vec sťažovateľa. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (I. ÚS 28/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, I. ÚS 145/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd v občianskom súdnom konaní sp. zn. RA 2 C 49/03 nepostupoval spôsobom, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, keď z doterajšej trojročnej dĺžky súdneho konania zbytočné prietahy v konaní spôsobené nečinnosťou súdu tvorili 31 mesiacov.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy ako aj práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

#### IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. RA 2 C 49/03 konal bez zbytočných prietáhov. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ žiada primerané finančné zadosťučinenie vo výške 40 000 Sk. Poukazuje pritom na vysokú mieru právnej neistoty spôsobenú jeho zdravotným stavom, psychickou záťažou v súvislosti s tým, že jeho vecou sa okresný súd dosiaľ nezaoberal.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, porušenie základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru však nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci ústavného súdu. V dôsledku toho bolo potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadosťučinení.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce porušenie označených práv (doterajšiu dĺžku súdneho konania, dobu priet'ahov v konaní a predmet sporu) ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať s'ťažovateľovi finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti považuje za primerané vo výške 30 000 Sk. S'ťažovateľom požadovanú výšku primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

## V.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť trovy konania jeho právnomu zástupcovi vo výške 5 310 Sk (za dva úkony + 2 x 150 Sk režijný paušál).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnom zástupcom s'ťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

S'ťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Právny zástupca vykonal úkony právneho zastúpenia v prospech s'ťažovateľa v roku 2005. Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru (porušenie základného práva alebo slobody nie je v zásade oceníteľné v peniazoch) postupoval ústavný súd pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa podľa ustanovenia § 11 ods. 2 v spojení s § 1 ods. 3 citovanej vyhlášky.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava vecí, podanie vo veci samej 2 501 Sk za jeden úkon právnej pomoci, t. j. za dva úkony spolu 5 002 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk, spolu 300 Sk.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2006